

Luật Lemon ở California

Luật Bảo Vệ Người Mua Xe Mới và Cũ

Bản tin xác thật này giải thích về: “Lemon Law” (Luật Lemon) của tiểu bang California bảo vệ người mua xe mới và cũ ra sao, xe nào được luật bảo vệ, chương trình trọng tài phân xử của hầu hết các tiệm bán xe áp dụng và phương cách cho người tiêu thụ tiến hành vụ kiện ở California.

Luật và Xe Bị Hư của Quý Vị

Nếu quý vị mua hay mượn một chiếc xe hơi ở tiểu bang California và sau đó xe bị hư nặng đến độ mức an toàn, sử dụng, giá trị của xe bị ảnh hưởng, luật của tiểu bang có thể giúp quý vị nắm thêm phần thắng từ các hãng chế tạo xe đó. Luật không thể giúp hết mọi người lỡ gặp phải chiếc xe “lemon” (xe có vấn đề), và một số người phải mượn luật sư để giải quyết trường hợp của họ, nhưng luật này được lập ra để bảo vệ các quyền quan trọng của người mua xe. Tập cẩm nang này cung ứng các tin tức căn bản về Luật Lemon để giúp xe của người mua được sửa chữa hay thay xe khác chiếu theo hợp đồng bảo hiểm. (Hợp đồng bảo hiểm là một văn bản bảo đảm chiếc xe trong tình trạng rất tốt.)

Cho dù Luật Lemon không áp dụng trong trường hợp của quý vị, nhưng tiểu bang và liên bang có nhiều quy luật khác bảo vệ quý vị. Nó bao gồm các luật buộc tiệm xe phải thành thật về chiếc xe cho mượn, cấm làm ăn gian lận và chiếc xe phải đạt đủ tiêu chuẩn an toàn tối thiểu. Hầu hết các luật bảo vệ người tiêu thụ giúp quý vị ít ra lấy lại được tiền mua/mượn xe và lệ phí luật sư của quý vị.

Sắc Luật “Song-Beverly Consumer Warranty”

Song-Beverly Consumer Warranty Act (trong Bộ Luật Dân Sự của California, điều khoản 1790) là sắc luật buộc nếu hãng xe hay tiệm môi giới bán xe không thể sửa chiếc xe họ đã bán hay cho mượn đúng như trong hợp đồng bảo hiểm đã viết (diễn tả) sau vài lần họ đã cố gắng sửa, hãng xe phải nhanh chóng đổi xe khác hay mua lại chiếc xe bị hư này của quý vị. (Hãng xe chỉ được khấu trừ tiền cây số quý vị đã lái trước khi đem xe bị hư vào tiệm sửa.)

Để được sắc luật trên bảo vệ, chiếc xe phải mua hay mượn ở tiểu bang California cho cá nhân, gia đình hay cho thương vụ dùng. (Sắc luật Warranty Act bảo vệ tới 5 chiếc xe dùng cho thương vụ và sắc luật hạn chế bảo vệ các xe nặng dưới 10,000 pounds).

Sắc Luật Warranty bảo vệ quý vị hoàn toàn khi hợp đồng bảo hiểm của hãng xe còn hiệu lực. (Dựa theo vụ kiện năm 2002, Sắc Luật Warranty không áp dụng cho các xe hơi chủ nhân tự mua thêm bảo hiểm sửa chữa.) Nếu quý vị mua chiếc xe được hãng xe bảo hiểm trong 5 năm, như vậy quý vị được bảo vệ ít nhất là trong năm năm. Thời hạn bảo hiểm có thể gia hạn thêm vì thời gian được kiện hãng xe giới hạn là 4 năm, bắt đầu từ ngày quý vị phát hiện xe có vấn đề và hãng xe bội ước hợp đồng bảo hiểm. Thí dụ, nếu quý vị khám phá ra xe của quý vị bị trục trặc trong năm thứ tư sắp sang tới năm thứ năm của bảo hiểm, quý vị có thêm 4 năm bảo hiểm nữa (hay tám năm tính từ ngày mua xe) để kiện hãng xe.

Nếu xe của quý vị được xác nhận là bị “lemon” (trục trặc), quý vị có quyền chọn được hoàn tiền thay vì đổi xe khác. Hãng xe không được quyền buộc quý vị phải nhận xe khác thay vì hoàn tiền cho quý vị. Thêm vào đó, quý vị có thể được hoàn trả tiền sửa xe, câu xe đi và mượn xe chạy tạm thời.

Xe cũ và luật pháp

Sắc Luật Warranty cũng áp dụng cho xe cũ còn được hãng xe bảo hiểm giống như xe mới. Khi xe cũ có bảo hiểm như xe mới được bán đi, thời gian bảo hiểm còn lại vẫn hiệu lực cho chủ mới.

Sắc luật cũng bảo vệ xe “lemon” được bán lại (xe có vấn đề được hãng chế tạo hay tiệm môi giới xe mua và bán lại). Chiếu theo luật của California, xe có vấn đề được mua lại lần đầu và phải bán ra với mức giá lẻ, và xe đó phải có bảo hiểm của hãng xe trong một năm để trả cho các hư hại và tiệm bán xe bị cấm bán xe này trong tình trạng “as is” (không sửa chữa). Sắc luật cũng buộc tiệm bán xe phải ghi trong giấy chủ quyền xe là “lemon law buyback” (mua lại xe hư theo luật lemon) và phải dán nhãn “lemon” trên cửa xe. Ngay cả khi xe hư được mua lại theo luật lemon,

nhưng bán ra trái phép trong tình trạng “không sửa chữa,” người mua vẫn được Luật Lemon bảo vệ.

Tiến hành Quyền Được Luật “Lemon” bảo vệ

Để lưu dữ kiện, quý vị nên biên thư đến hãng xe liệt kê các vấn đề của chiếc xe. Yêu cầu hãng phải “mua lại” chiếc xe của quý vị vì nó bị liệt vào hạng “lemon.” Nên gửi thư bảo đảm loại phải có chữ ký người nhận, đến địa chỉ của hãng có in trong cuốn cẩm nang cho chủ nhân chiếc xe (owner’s manual). (Từ tháng Một năm 2001, các hãng xe phải liệt kê địa chỉ rõ ràng và dễ thấy trong tất cả các cẩm nang cho chủ nhân mới). Dù hãng xe có số điện thoại cho khách hàng liên lạc, nhưng đừng mất thời giờ gọi họ vì quý vị cần có lá thư làm bằng chứng cho trường hợp của quý vị.

Hãng xe có thể quyết định tự nguyện mua lại chiếc xe “lemon” và quý vị không cần làm gì thêm. Nếu hãng làm khó để không chịu mua lại, quý vị có thể mượn luật sư hay dùng chương trình trọng tài phân xử của hãng, nếu có. Một số hãng cung cấp chương trình “trọng tài phân xử” để giải quyết tranh chấp về luật lemon. Tuy nhiên, hãng trả tiền cho tiến trình phân xử, nên trọng tài hay thiên vị cho hãng xe. Trọng tài không bị buộc phải tuân hành luật lemon, và họ thường tinh bơ luật này. Các hội đoàn bảo vệ người tiêu thụ khuyên là trước khi giải quyết vấn đề bằng phương cách trọng tài phân xử của hãng xe cung ứng, quý vị trước tiên nên kiếm luật sư kinh nghiệm chuyên về luật lemon để tư vấn. Hiệp Hội NACA (National Association of Consumer Advocates) cung cấp hướng dẫn tìm một luật sư chuyên về luật lemon, và các luật sư hội viên của NACA thường có vấn miễn phí cho lần gặp đầu tiên với người tiêu thụ.

Nếu quý vị quyết định dùng phương cách trọng tài phân xử của hãng xe cho dù quý vị biết trọng tài hay thiên vị hãng xe, quý vị nên biết trước hãng có chương trình trọng tài phân xử hay không bằng cách đọc cuốn cẩm nang cho chủ nhân chiếc xe hay gọi đường dây điện thoại khẩn của Cơ Quan Sự Vụ “Department of Consumer Affairs” số 800-952-5210. Nếu muốn dùng trọng tài phân xử, quý vị gọi xin tờ đơn và bản sao các nội quy của chương trình trọng tài phân xử để hiểu tiến trình đi đến quyết định cho trường hợp của quý vị như thế nào.

Để tăng phần thắng về mình trong cách trọng tài

phân xử, quý vị nên thu thập tất cả các giấy tờ giúp chứng minh trường hợp của quý vị – giấy bảo hiểm, giấy đặt sửa xe, các báo cáo về thanh tra và các bản tin dịch vụ kỹ thuật. Làm bảo sao và gửi các giấy này tới uỷ ban phân xử. Chương trình trọng tài phân xử phải cho quý vị một buổi trình bày vấn đề trong vòng 40 ngày. Tuy nhiên, nhiều người có kinh nghiệm bị chờ lâu, nếu chuyện này xảy ra cho quý vị, đệ đơn khiếu nại đến Cơ Quan Sự Vụ “Department of Consumer Affairs.” Hãng xe không được phép tính lệ phí khi quý vị sử dụng chương trình trọng tài phân xử của họ. Nhưng quý vị phải trả các chi phí di chuyển và có thể khó hay tốn tiền cho quý vị đem chiếc xe có vấn đề đến địa điểm phân xử để được thanh tra.

Cách tốt nhất quý vị nên đến buổi trình bày vấn đề để trình bày trường hợp của quý vị. Quý vị có thể chấp nhận hay từ chối quyết định của uỷ ban trọng tài phân xử. Nếu quý vị chấp nhận, hãng xe phải tuân theo quyết định và họ có 30 ngày để thực thi. Tuy nhiên, nhiều người đã có kinh nghiệm phải chờ lâu, như phải đợi đến hơn một năm hãng xe mới chịu ký ngân phiếu bồi hoàn tiền, hay gặp các khó khăn khác như hãng khấu trừ cây số quý vị lái, điều này Luật Lemon không cho phép. Hãng xe không có quá trình khiếu nại.

Đừng bỏ cuộc nếu quý vị bị xử thua trong cách trọng tài phân xử--quý vị vẫn có thể kiện lên toà để đòi đổi xe khác hay đòi tiền về, và hầu hết các giải quyết ổn thoả liên quan đến luật lemon, phần thắng thường thiên về người tiêu thụ. Nhưng quyết định của trọng tài phân xử có thể bất lợi cho quý vị tại toà, và một số luật sư chuyên về luật lemon sẽ không chịu nhận vụ khiếu nại của quý vị nếu quý vị đã bị thua trong chương trình trọng tài phân xử.

Nếu hãng xe không có chương trình trọng tài phân xử chính thức, hay quý vị muốn kiện họ, quý vị có thể đệ đơn kiện. Trong trường hợp này, quý vị cần mượn luật sư. Nếu thắng, bên thua phải trả hết các tổn phí luật sư cho quý vị, tuy nhiên, nhiều luật sư làm việc theo cách “contingency” nghĩa là quý vị không phải trả trước lệ phí luật sư. Tốt hơn hết, quý vị nên mượn một luật sư chuyên cãi về luật lemon hay luật bảo hiểm cho người tiêu thụ, cũng như luật sư chỉ đại diện cho người tiêu thụ, không phải cho hãng xe. Thường thường chỉ cần một lá thư của luật sư có kinh nghiệm về luật lemon gửi cho hãng xe cũng đủ để hãng phải chú ý và giải quyết vấn đề nhanh lẹ. Ở

California, hầu hết các vụ khiếu nại xe “lemon” được giải quyết nhanh chóng, người tiêu thụ nhận được tiền về và được trả tổn phí luật sư.

Luật Lemon Giả Định

Nếu xe bị bất kỳ các hư hại hay trong tình trạng nghiêm trọng đến độ xe không thể sử dụng được, bị mất giá hay không an toàn chiếu theo hợp đồng bảo hiểm, và quý vị đã cố gắng đưa cho tiệm sửa xe chính thức của hãng xe sửa, quý vị có toàn quyền đòi tiền lại hay đòi đổi xe khác chiếu theo Luật Lemon. Đây là sự thật cho dù hãng xe tiếp tục nói họ không tìm ra xe bị hư chỗ nào. Luật công nhận nếu quý vị đã mua một chiếc xe hơi mới hay cũ và bảo hiểm của hãng xe vẫn hiệu lực, quý vị có quyền tin vào sự xác tín và bảo đảm sự an toàn ghi trong hợp đồng.

Hãng xe không phải lúc nào cũng tuân hành Luật Lemon, vì thế các nhà lập pháp ở California đã cho thêm một điều khoản đặc biệt vào trong Sắc Luật Warranty – Sắc Luật Tanner Consumer Protection Act, có trong Bộ Luật Dân Sự California, điều khoản 1793.22 (b). Sắc luật này đưa ra đường lối luật pháp “presumption” (giả định) hợp lý rằng hãng xe có đủ thời gian và cơ hội để sửa xe cho quý vị, nhưng họ vẫn không sửa. (Đường lối pháp lý “giả định” của Luật Lemon không tuyệt đối, vì thế luật được diễn giải ra sao tùy thuộc quan tòa hay trọng tài phân xử.)

Chiếu theo nguyên tắc pháp lý giả định của Luật Lemon, xe của quý vị “giả định” là xe “lemon” (trục trặc) nếu có các trục trặc nghiêm trọng đã xảy ra trong 18 tháng đầu hay trong 18,000 miles đầu tiên, tùy theo cái nào đến trước. Nhưng đây chỉ là nguyên tắc để giúp người tiêu thụ suy xét họ đang đối phó với cái gì --nhiều xe “lemon” có các dấu hiệu hư hại trong giai đoạn này. Điều quan trọng quý vị cần biết xe của quý vị có nhiều tiêu chuẩn để hãng xe mua lại hay đổi xe khác cho quý vị nếu các hư hại nặng xảy ra bất cứ lúc nào trong thời gian xe còn bảo hiểm hay còn trong số “miles” được bảo hiểm.

Quý vị nên đọc hợp đồng bảo hiểm và cuốn cẩm nang cho chủ nhân chiếc xe để biết các hướng dẫn cách báo cáo khi xe của quý vị có vấn đề. Như chúng tôi đã đề cập trước đó, quý vị nên bảo vệ mình bằng cách viết thư đến địa chỉ của hãng xe có ghi rõ trong cuốn cẩm nang. Viết xuống cẩn thận các cuộc điện đàm nào với hãng xe hay nhân viên đại

diện của họ và giữ hết các giấy ghi xe cần sửa gì, biên lai sửa xe, và các đối thoại, bao gồm thư emails. Yêu cầu cho bằng được “dealer,” tiệm sửa xe chính thức của hãng xe, phải đưa cho quý vị giấy ghi xe cần sửa gì, bất kỳ lúc nào quý vị đưa xe đến sửa--cho dù tiệm không tìm ra lỗi hay muốn sửa.

Số lần được tính là tiệm có ý định muốn sửa xe sẽ còn tùy thuộc vào nhiều yếu tố, bao gồm mức độ xe bị hư hại nghiêm trọng ra sao. Nếu xe của quý vị có bất kỳ hay tất cả các tiêu chuẩn dưới đây, quý vị có lợi thế thêm dựa theo nguyên tắc giả định của Luật Lemon, nếu quý vị muốn đòi tiền về hay đổi xe khác chiếu theo Luật Lemon:

- Xe của quý vị bị hư mà nó đưa đến thiệt mạng hay thương tích trầm trọng, và quý vị đã đem xe đến tiệm “dealer” hai lần hay hơn để sửa --cho dù tiệm không tìm ra xe hư chỗ nào hay có ý định muốn sửa.
- Xe của quý vị bị hư nặng đến độ không chạy được, mất giá hay không an toàn, và quý vị đã mang xe đến tiệm “dealer” để sửa – cho dù tiệm không tìm ra xe hư chỗ nào hay có ý định muốn sửa.
- Xe không chạy được trong 30 ngày hay hơn vì bất kỳ lý do hư hại gì. (không cần phải là 30 ngày liên tục.)

Tiệm bán xe thách thức pháp lý giả định

Chính vì phần nguyên tắc pháp lý giả định trong Luật Lemon được diễn giải bởi quan tòa hay trọng tài phân xử, sự diễn giải luật đó cũng có thể bị thách thức và bị chứng minh là sai. Nếu hãng xe có thể chứng minh họ không có đủ cơ hội chính đáng để sửa xe cho quý vị, quyền được bồi hoàn tiền hay đổi xe khác cho quý vị có thể không thành. Hay, thí dụ, nếu hãng xe chứng minh được rằng quý vị đã phá xe, làm hư xe trong một vụ tai nạn hay biến đổi chiếc xe ra sao khiến hợp đồng bảo hiểm không còn hiệu lực, nếu vậy, Luật Lemon không thể giúp quý vị.

Hướng Dẫn Thêm

Consumer for Action Reliability and Safety (CARS) là cơ quan hướng dẫn người tiêu thụ hiểu biết về Luật Lemon của California trên trang mạng của cơ quan (www.carconsumers.org). Để được trợ giúp và giới thiệu, xin gọi số: 530-759-9440.

The Center for Auto Safety (www.autosafety.org) là trung tâm bảo vệ sự an toàn cho người tiêu thụ qua cách cung cấp tin tức về luật lemon của các tiểu bang khác. Trung tâm cũng giới thiệu đến các văn phòng luật sư trên trang mạng của trung tâm (www.autosafety.org/lawyers-experts) hay gọi số 202-328-7700.

Consumer Action (www.consumer-action.org), cơ quan tác động giới tiêu thụ, cố vấn và giới thiệu. Xin gọi số 415-777-9635; quý vị để lại lời nhắn và cố vấn viên sẽ gọi lại sau. Có nói tiếng Trung Hoa, Anh và Tây Ban Nha.

The National Association of Consumer Advocates (www.consumeradvocates.org), Hiệp Hội Toàn Quốc bênh vực cho người tiêu thụ, giúp người tiêu thụ dò tìm các luật sư của hiệp hội khắp tiểu bang dựa theo hành nghề chuyên môn.

The California department of Consumer Affairs' Arbitration Certification Program (www.dca.ca.gov/acp/), Cơ Quan Sự Vụ cấp bằng hành nghề và giám sát các chương trình trọng tài phân xử của hãng xe.

Các ấn bản hữu ích của chính quyền California:

Consumer Action www.consumer-action.org

Consumer Action, Cơ Quan Tác Động Giới Tiêu Thụ, là cơ quan vô vụ lợi 501(c)(3) đứng hàng đầu trong bênh vực quyền lợi cho người tiêu thụ thấp cổ bé họng trên toàn quốc kể từ năm 1971. Consumer Action chú trọng vào hướng dẫn và hỗ trợ người tiêu thụ có mức thu hoạch thấp đến trung bình và tiếng Anh không rành có cơ hội phát tài. Cơ quan cũng lên tiếng cho người tiêu thụ trên truyền thông và với các nhà làm luật để thăng tiến quyền của người tiêu thụ cũng như cổ động sự thay đổi rộng lớn trong hãng xưởng.

Qua việc cung cấp các tập cẩm nang hướng dẫn người tiêu thụ bằng nhiều thứ tiếng khác nhau, đường dây điện thoại khẩn miễn phí toàn quốc, một trang mạng tổng hợp, bênh vực và thực hiện các cuộc khảo sát hàng năm về các dịch vụ tài chánh và dịch vụ cho người tiêu thụ, Consumer Action giúp người tiêu thụ tự tin vào quyền của họ trong thị trường và họ có thể làm các lựa chọn tài chánh khôn ngoan. Gần 7,500 hội đoàn phục vụ cộng đồng đã hưởng lợi ích từ các chương trình tiếp cận, các tài liệu hướng dẫn và hỗ trợ của cơ quan Consumer Action.

Motor Vehicle Warranty and Lemon Law' (Văn Phòng Biện Lý của California): <http://oag.ca.gov/consumers/general/lemon>

Lemon-Aid for Consumers' (California Department of Consumer Affairs) www.dca.ca.gov/acp/pdf_files/engl-emn.pdf

Ghi chú: bản tin xác thật này chỉ cung cấp tin tức phổ thông, không cố vấn pháp lý. Nếu xe của quý vị thuộc loại "lemon," nên nói chuyện với một luật sư để biết luật này áp dụng trong trường hợp của quý vị ra sao.

Consumer Action www.consumer-action.org

415-777-9635
info@consumer-action.org

Đường dây khẩn cố vấn và giới thiệu

Quý vị gọi khiếu nại đến đường dây khẩn cố vấn và giới thiệu của chúng tôi tại: http://www.consumer-action.org/hotline/complaint_form/ hay gọi số 415-777-9635

Chúng tôi có nói tiếng Trung Hoa, Anh và Tây Ban Nha

Tập cẩm nang này nằm trong Dự Án Quản Lý Tài Chánh thấu đáo của Cơ Quan Consumer Action. Xin viếng trang mạng của Dự Án Quản Lý Tài Chánh (www.managing-money.org)